

Jak rozliczyć przychody z giełdy i inne przychody z kapitałów pieniężnych

177 stron przydatnych informacji, interpretacji
urzędowych i orzecznictwa sądowego

- ✓ Rodzaje przychodów z kapitałów pieniężnych
- ✓ Zakres opodatkowania podatkiem dochodowym
- ✓ Opodatkowanie transakcji giełdowych
- ✓ Podatek od przychodu z funduszy inwestycyjnych
- ✓ Straty wykazywane w zeznaniu rocznym
- ✓ Rozliczenie kapitałów pieniężnych zza granicy
- ✓ Składanie samodzielnie zeznania PIT
- ✓ Rozliczenie podatku przez płatnika
- ✓ Ustalenie kosztów uzyskania przychodów

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie. Kapitały pieniężne jako odrębne źródło przychodów	3
2. Zdefiniowanie wybranych instrumentów finansowych i najważniejszych pojęć	5
3. Przychody z kapitałów pieniężnych a przychód z działalności gospodarczej	10
4. Podział źródła przychodów z kapitałów pieniężnych ze względu na sposób opodatkowania (opodatkowanie w sposób zryczałtowany; samoopodatkowanie)	11
5. Roczne zeznanie podatkowe	15
6. Imienne informacje o przychodach	16
7. Opodatkowanie poszczególnych źródeł przychodów (dochodów)	18
7.1. Odsetki od pożyczek	18
7.2. Odsetki ze środków pieniężnych z rachunków bankowych	18
7.3. Odsetki (dyskonto) z papierów wartościowych	19
7.4. Dywidendy i przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych	19
7.5. Przychody z tytułu udziału w funduszach kapitałowych	23
7.6. Odpłatne zbycie udziałów (akcji) w spółkach mających osobowość prawną	24
7.7. Przychody z odpłatnego zbycia pochodnych instrumentów finansowych oraz z realizacji praw z nich wynikających	25
7.8. Przychody z odpłatnego zbycia prawa poboru	26
7.9. Przychody z realizacji praw wynikających z papierów wartościowych	26
7.10. Nominalna wartość udziałów (akcji) w spółce mającej osobowość prawną w zamian za wkład niepieniężny	26
8. Szczególne zasady rozliczenia	28
8.1. Koszty uzyskania przychodów	28
8.2. Przychody i koszty uzyskania przychodu w walutach obcych	29
8.3. Warunki zwolnienia z opodatkowania	30
8.4. Opodatkowanie akcji pracowniczych	31
8.5. Rozliczanie straty dla celów podatkowych	32
9. Przychody uzyskiwane za granicą	33

GAZETA PRAWNA

Adres redakcji: 01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72,
tel. (0 22) 530 40 40; www.gazetaprawna.pl

Redaktor naczelny Gazety Prawnej: Robert Lidke

Dyrektor artystyczny Gazety Prawnej: Dominika Raczkowska

Redakcja: Bogdan Świąder, Przemysław Molik, Łukasz Zalewski

DTP: Joanna Archacka

Biuro Reklamy: 01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72

tel. (0 22) 530 44 44; e-mail: reklama@infor.pl

Biuro Obsługi Klienta: 05-270 Marki, ul. Okólna 40,

tel. (0 22) 761 30 30, 0 801 62 66 66; e-mail: bok@infor.pl

Opodatkowanie przychodów z kapitałów pieniężnych

1. Wprowadzenie.

Kapitały pieniężne jako odrębne źródło przychodów

Prawo podatkowe przychody z kapitałów pieniężnych traktuje w szczególny sposób. W przypadku osób fizycznych przychody te kwalifikowane są jako odrębne źródło przychodu podlegające opodatkowaniu. Problematyka przychodów z kapitałów pieniężnych przede wszystkim odnosi się do instrumentów finansowych (udziałowych, dłużnych oraz pochodnych). Niniejsza publikacja jest omówieniem teoretycznych aspektów związanych z opodatkowaniem tej specyficznej grupy przychodów.

Przychody z kapitałów pieniężnych, zależnie od rodzaju źródła, podlegają rozliczeniu albo samodzielnie przez podatnika – osobę fizyczną, albo przez właściwego płatnika. Korzyści z kapitałów pieniężnych, tj. uzyskane dochody, zyski, czy odsetki co do zasady i niezależnie od miejsca ich pochodzenia obciążone są 19-proc. stawką podatku dochodowego.

Podatek od odsetek z rachunków bankowych oraz zysków z funduszy inwestycyjnych rozliczy odpowiedni płatnik, ale na przykład dochody ze sprzedaży papierów wartościowych notowanych na giełdzie podatnik będzie musiał rozliczyć indywidualnie w rocznym zeznaniu podatkowym. W odniesieniu do niektórych źródeł przychodów wykazywanych indywidualnie przez podatnika rozliczeniu podlega również poniesiona strata.

Zasadą wyrażoną w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) jest, że łącznemu rozliczeniu (tj. kompensacji – łączenie dochodów i strat i w ten sposób zmniejszanie podstawy opodatkowania) nie podlegają źródła przychodów z kapitałów pieniężnych rozliczanych indywidualnie przez podatnika wraz ze źródłami

przychodów rozliczanych przez płatnika. Przychody, które należy rozliczyć indywidualnie, rozlicza się w rocznej deklaracji PIT-38, którą składa się do końca kwietnia roku następującego po roku podatkowym (rok podatkowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym). W zeznaniu PIT-38 rozlicza się uzyskane dochody i poniesioną stratę m.in. z inwestycji giełdowych (np. z akcji, obligacji, certyfikatów inwestycyjnych i innych papierów wartościowych notowanych na giełdzie, a także z instrumentów pochodnych, w tym transakcji dokonywanych na rynku walutowym forex).

Podstawą do rozliczenia tego typu przychodów jest informacja PIT-8C, z reguły wystawiana przez biura maklerskie obsługujące indywidualny rachunek inwestycyjny podatnika. Ponadto w deklaracji rocznej PIT-38 rozliczyć trzeba przychody z odpłatnego zbycia papierów wartościowych dokonywanych poza rynkiem giełdowym oraz odpłatnego zbycia udziałów w spółkach mających osobowość prawną. W zeznaniu podatkowym nie trzeba natomiast uwzględniać otrzymanej dywidendy od polskich spółek – podatek od dywidendy pobierany jest bowiem u źródła, co oznacza, że kwota dywidendy wypłacona wspólnikowi (akcjonariuszowi) jest już opodatkowana.

Przepisy podatkowe określają, że dochodów z kapitałów pieniężnych nie łączy się z dochodami uzyskanymi z innych źródeł – np. opodatkowanymi na zasadach ogólnych, tj. według progresywnej skali podatkowej. Dochody te co do zasady nie podlegają również wspólnemu rozliczeniu przez małżonków.

Podatek Belki a podatek giełdowy

- **Podatek od oszczędności:** 19-proc. zryczałtowany podatek od przychodów z odsetek lub innych środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku podatnika oraz od dochodu z tytułu udziału w funduszach kapitałowych. Obowiązuje od 1 marca 2002 r., wprowadzony z inicjatywy ministra finansów Marka Belki. Rozliczenia za podatnika uzyskującego przychody z wyżej wymienionych źródeł dokonuje odpowiedni płatnik.
- **Podatek giełdowy:** 19-proc. podatek od dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych i z realizacji praw z nich wynikających. Obowiązuje od 1 stycznia 2004 r. i nie obejmuje inwestycji rozpoczętych przed tą datą. Rozliczenia dokonuje podatnik w rocznej deklaracji PIT-38.

Podobną konstrukcją opodatkowania objęte zostały dochody z pozagiełdowych instrumentów kapitałowych nienotowanych na giełdzie papierów wartościowych, tj. np. z odpłatnego zbycia udziałów w spółkach mających osobowość prawną oraz z tytułu objęcia udziałów (akcji) w spółkach mających osobowość prawną albo wkładów w spółdzielniach w zamian za wkład niepieniężny w postaci innej niż przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część.

2. Zdefiniowanie wybranych instrumentów finansowych i najważniejszych pojęć

Zróźnicowanie źródeł przychodów zaliczanych do katalogu kapitały pieniężne, a także wielość specyficznych transakcji i czynności powodujących następnie powstanie obowiązku podatkowego powoduje, że przed szczegółowym omówieniem reguł opodatkowania tego źródła przychodu warto na wstępie zdefiniować określone pojęcia, do których odwołują się przepisy podatkowe.

Niektóre z tych pojęć zdefiniowane zostały w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT), pozostałe zaś w innych aktach prawnych. Objaśnienia użytych skrótów aktów prawnych znajdują się na końcu opracowania.

Instrumenty finansowe:

- 1) papiery wartościowe;
- 2) niebędące papierami wartościowymi:
 - a) tytuły uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania,
 - b) instrumenty rynku pieniężnego,
 - c) finansowe kontrakty terminowe oraz inne równoważne instrumenty finansowe rozliczane pieniężnie, umowy forward dotyczące stóp procentowych, swapy akcyjne, swapy na stopy procentowe, swapy walutowe,
 - d) opcje kupna lub sprzedaży instrumentów finansowych, opcje na stopy procentowe, opcje walutowe, opcje na takie opcje oraz inne równoważne instrumenty finansowe rozliczane pieniężnie,
 - e) prawa majątkowe, których cena zależy bezpośrednio lub pośrednio od wartości oznaczonych co do gatunku rzeczy, określonych rodzajów energii, mierników i limitów wielkości produkcji lub emisji zanieczyszczeń (pochodne instrumenty towarowe),
 - f) inne instrumenty, jeżeli zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym na terytorium państwa członkowskiego lub są przedmiotem ubiegania się o takie dopuszczenie.

Pochodne instrumenty finansowe – instrumenty finansowe wymienione w pkt 2 [art. 2 ust. 1 ustawy o obrocie].

Ważne!

Nowelizacja ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, uchwalona 4 września 2008 r., wprowadza nową definicję instrumentów finansowych. Ustawa nie została opublikowana w Dzienniku Ustaw, ponieważ prezydent ze względu na niektóre inne przepisy skierował ustawę do Trybunału Konstytucyjnego 22 września 2008 r.

Instrumentami finansowymi w rozumieniu tej ustawy są:

- 1) papiery wartościowe;
- 2) niebędące papierami wartościowymi:
 - a) tytuły uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania,
 - b) instrumenty rynku pieniężnego,
 - c) opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward na stopę procentową, inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest papier wartościowy, waluta, stopa procentowa, wskaźnik rentowności lub inny instrument pochodny, indeks finansowy lub wskaźnik finansowy, które są wykonywane przez dostawę lub rozliczenie pieniężne,
 - d) opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward na stopę procentową oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar i które są wykonywane przez rozliczenie pieniężne lub mogą być wykonane przez rozliczenie pieniężne według wyboru jednej ze stron,
 - e) opcje, kontrakty terminowe, swapy oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar i które są wykonywane przez dostawę, pod warunkiem że są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym lub w alternatywnym systemie obrotu,
 - f) niedopuszczone do obrotu na rynku regulowanym ani w alternatywnym systemie obrotu opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar, które mogą być wykonane przez dostawę, które nie są przeznaczone do celów handlowych i wykazują właściwości innych pochodnych instrumentów finansowych,
 - g) instrumenty pochodne dotyczące przenoszenia ryzyka kredytowego,
 - h) kontrakty na różnicę,
 - i) opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward dotyczące stóp procentowych oraz inne instrumenty pochodne odnoszące się do zmian klimatycznych, stawek frachtowych, uprawnień do emisji oraz stawek inflacji lub innych oficjalnych danych statystycznych, które są wykonywane przez rozliczenie pieniężne albo mogą być wykonane przez rozliczenie pieniężne według wyboru jednej ze stron, a także wszelkiego rodzaju inne instrumenty pochodne odnoszące się do aktywów, praw, zobowiązań, indeksów oraz innych wskaźników, które wykazują właściwości innych pochodnych instrumentów finansowych.

Papiery wartościowe:

- a) akcje, prawa poboru w rozumieniu k.s.h., prawa do akcji, warranty subskrypcyjne, kwity depozytowe, obligacje, listy zastawne, certyfikaty inwestycyjne i inne

zbywalne papiery wartościowe, w tym inkorporujące prawa majątkowe odpowiadające prawom wynikającym z akcji lub z zaciągnięcia długu, wyemitowane na podstawie właściwych przepisów prawa polskiego lub obcego,

- b) inne zbywalne prawa majątkowe, które powstają w wyniku emisji, inkorporujące uprawnienie do nabycia lub objęcia papierów wartościowych określonych w lit. a), lub wykonywane poprzez dokonanie rozliczenia pieniężnego (prawa pochodne) [art. 3 pkt 1 ustawy o obrocie].

Dyskonto – różnica między kwotą uzyskaną z wykupu papieru wartościowego przez emitenta a ceną zakupu papieru wartościowego na rynku pierwotnym lub wtórnym, a w przypadku nabycia papierów wartościowych w drodze spadku lub darowizny dyskonto oznacza różnicę pomiędzy ceną wykupu a ceną zakupu tych papierów przez spadkodawcę lub darczyńcę [art. 5a pkt 12 ustawy o PIT].

Publiczny obrót – publicznym proponowaniem nabycia papierów wartościowych jest proponowanie odpłatnego nabycia papierów wartościowych w dowolnej formie i w dowolny sposób, jeżeli propozycja jest skierowana co najmniej do 100 osób lub do nieoznaczonego adresata. Publiczne proponowanie nabycia papierów wartościowych może być dokonywane wyłącznie w drodze oferty publicznej [art. 3 ustawy o obrocie].

Oferta publiczna – udostępnianie, co najmniej 100 osobom lub nieoznaczoneму adresatowi, w dowolnej formie i w dowolny sposób, informacji o papierach wartościowych i warunkach dotyczących ich nabycia, stanowiących dostateczną podstawę do podjęcia decyzji o odpłatnym nabyciu tych papierów wartościowych.

Przedmiotem oferty publicznej dokonywanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie mogą być papiery wartościowe emitowane przez instytucje wspólnego inwestowania typu otwartego, inne niż fundusze zagraniczne.

W przypadku proponowania nabycia lub wydawania akcji przez ich emitenta skierowanego co najmniej do 100 osób lub do nieoznaczonego adresata, w dowolnej formie i w dowolny sposób, w celu realizacji uprawnień posiadaczy innych papierów wartościowych tego emitenta, nie stosuje się przepisu o udostępnianiu w drodze oferty publicznej, jeżeli termin realizacji tych uprawnień przypada nie wcześniej niż po upływie 12 miesięcy od dnia dokonania przydziału tych innych papierów wartościowych lub gdy w związku z ofertą publiczną tych innych papierów wartościowych prospekt emisyjny był sporządzony, zatwierdzony i udostępniony do publicznej wiadomości [art. 3 ustawy o obrocie].

Fundusze kapitałowe – fundusze inwestycyjne oraz fundusze zagraniczne, o których mowa w przepisach o funduszach inwestycyjnych, oraz ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe działające na podstawie przepisów ustawy o działalności ubezpieczenio-